

УДК 327.48

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.58.38>

ТРАНСФОРМАЦІЯ БЕЗПЕКОВИХ СТРАТЕГІЙ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ СКАНДИНАВСЬКИХ ДЕРЖАВ ХХІ СТ.: ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ ШВЕЦІЇ ТА ФІНЛЯНДІЇ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ Й ЗАГРОЗ

Уляна Ільницька

*Національний університет «Львівська політехніка»,
Інститут гуманітарних та соціальних наук,
кафедра політології та міжнародних відносин.
вул. С. Бандери, 12, 79013, м. Львів, Україна*

У статті досліджено трансформацію безпекових стратегій у зовнішній політиці Скандинавських держав ХХІ ст., зумовлених регіональними та глобальними геополітичними й безпековими викликами, загрозами та проблемами у світовій та регіональній системах оборони й безпеки. Наголошено, що повномасштабна російсько-українська війна суттєво дестабілізувала європейську систему безпеки, зокрема, Північноєвропейський регіон, та зумовила переосмислення безпекової політики Скандинавських держав. Підкреслено, що агресія та експансіонізм росії вплинули на трансформацію зовнішньополітичних безпекових векторів, зумовили переосмислення й зміну безпекової політики та військово-оборонних стратегій. Політика нейтралітету та позаблоковості нордичних країн в сучасній архітектурі європейської безпеки зазнала змін, актуалізувались Євroatлантичні вектори їх зовнішньої політики. У контексті глобальних та регіональних безпекових викликів та загроз, Північноатлантичний Альянс значно активізував свої дії в регіоні Північної Європи та ініціював вступ Швеції та Фінляндії до НАТО.

У статті досліджено та проаналізовано передумови, специфіку, особливості та проблеми у реалізації Євroatлантичних стратегій Швеції і Фінляндії, наслідки їх вступу до НАТО та набуття державами повноправного членства у Північноатлантичному Альянсі. Обґрунтовано, що трансформація безпекової політики Фінляндії та Швеції, відмова від нейтралітету та позаблоковості зовнішньополітичного курсу, активізація євroatлантичних стратегій, інтеграція й вступ у безпеково-оборонну структуру НАТО таких Скандинавських країн, як Фінляндія та Швеція, зумовлені геополітичними безпековими загрозами у світовій та регіональній системах оборони й безпеки, експансіонізмом, агресією РФ та тривалою повномасштабною російсько-українською війною. Євroatлантична інтеграція Скандинавських держав посилює роль та позиції НАТО у системі глобальної та регіональної безпеки, сприяє зміцненню механізмів колективної оборони в Євroatлантичних рамках та забезпечує стабільність глобальної та європейської систем безпеки й оборони.

Ключові слова: система безпеки Скандинавських держав; трансформація безпекових стратегій Скандинавських країн у ХХІ ст.; нейтралітет та позаблоковість; Північноатлантичний альянс (НАТО); Євroatлантична інтеграція Швеції та Фінляндії; трансформація безпекової зовнішньої політики Швеції та Фінляндії.

Актуальність проблеми. Система міжнародної безпеки Скандинавських держав, яка формувалась на основі принципів нейтралітету та позаблоковості у зовнішній політиці нордичних країн, у сучасних умовах, під впливом геополітичних чинників, викликів та загроз, зазнала суттєвих трансформацій та докорінних змін. Еволюція безпекової політики Скандинавських держав, зміна їх безпекових векторів у зовнішній політиці, значною мірою, детермінована складною геополітичною ситуацією у Північній Європі та регіоні

Балтійського моря, зумовлена геополітичними безпековими викликами, загрозами та проблемами у світовій та регіональній системі оборони й безпеки. Факторами дестабілізації та зростання напруги у Північноєвропейському регіоні стали експансіонізм та агресія рф, повномасштабна російсько-українська війна, російська політика шантажу й залякування щодо Скандинавських країн.

Глобальні та регіональні виклики, безпекові загрози, тероризм, кіберзагрози вимагають кардинально нових підходів до формування безпекових стратегій у Північноєвропейському регіоні. Скандинавські держави, які історично дотримувались політики нейтралітету та позаблоковості, змушені адаптувати свої безпекові зовнішньополітичні стратегії для реагування на зростаючі виклики, інтегрувати свої оборонні зусилля в міжнародні структури (зокрема, в НАТО) та співпрацювати з іншими Скандинавськими державами в межах Євроатлантичної інтеграції для досягнення спільних безпекових цілей, формування ефективної системи безпеки та оборони у Північній Європі та регіоні Балтійського моря. Дослідження трансформації безпекової зовнішньої політики Скандинавських держав, реалізація ними євроатлантичного вектору є надзвичайно актуальним у міжнародному контексті, особливо в умовах зростаючої напруги у регіоні та світі, викликаній агресивними діями росії. Активізація оборонної співпраці між Данією, Норвегією та іншими країнами Північноєвропейського регіону, співпраця нордичних держав з Північноатлантичним Альянсом, вступ Швеції та Фінляндії до НАТО свідчать про зміну стратегічного підходу до забезпечення національної безпеки Скандинавських держав. У цьому контексті, дослідження змін та трансформації безпекових стратегій у зовнішній політиці Скандинавських країн, є важливим для розуміння їх ролі у забезпеченні стабільності в Північній Європі.

Проблема інтеграції Скандинавських країн до Північноатлантичного Альянсу, особливості реалізації їх євроатлантичного вектору зовнішньої політики в умовах безпекових викликів і загроз XXI століття, зростаючого експансіонізму рф, повномасштабної російсько-української війни є актуальною та потребує дослідження. Тема трансформації зовнішньополітичних безпекових стратегій Скандинавських країн є надзвичайно актуальною і для України, для формування системи безпеки нашої держави, збереження її державного суверенітету та незалежності. Вивчення досвіду трансформації зовнішньополітичних безпекових стратегій Скандинавських країн, їх успішної Євроатлантичної інтеграції сприятиме активізації стратегічних взаємодій України з НАТО, удосконаленню її військово-технічного потенціалу, забезпеченню перемоги у російсько-українській війні, формуванню ефективної системи національної безпеки та оборони України, модернізації військових потужностей.

Зважаючи на актуальність проблематики, її суспільно-політичну значущість, недостатню дослідженість окремих аспектів теми, мета статті: дослідити трансформацію безпекових стратегій у зовнішній політиці Скандинавських держав XXI ст., зумовлених регіональними та глобальними геополітичними й безпековими викликами, загрозами та проблемами у світовій та регіональній системах оборони й безпеки; проаналізувати передумови, специфіку, особливості та проблеми у реалізації Євроатлантичних стратегій Швеції і Фінляндії та наслідки їх вступу до НАТО й набуття ними повноправного членства у Північноатлантичному Альянсі.

Джерельною базою дослідження є нормативно-правові документи щодо проблематики й теми статті, наукові публікації зарубіжних та вітчизняних науковців, а також актуальні публікації мас-медіа. Зокрема, дослідженню безпекових та оборонних стратегій у зовнішній політиці Скандинавських країн, аналізу Євроатлантичної інтеграції нордичних держав, присвячені праці зарубіжних науковців, таких як Зб. Бжезінський [1] (який

наголошував, що Скандинавські країни відіграють ключову роль у стабілізації північного флангу НАТО та забезпеченні стабільності й безпеки у європейському регіоні); Б. Бузан [2, с. 391], В. Екелен [3], Г. А. Стром-Еріхсен [4], фінський політолог Т. Форсберг [5]. Серед досліджень безпекової політики Скандинавських держав варто виокремити праці К. Інґебрітсена та В. Кутзеє.

Українські науковці активно досліджують Євроатлантичний вектор зовнішньої політики Скандинавських країн, акцентуючи увагу на впливі цих держав на формування загальної безпекової архітектури Європи в умовах нових геополітичних та безпекових викликів, зокрема, агресії з боку росії. Варто відзначити українських науковців, які приділили увагу проблематиці трансформації зовнішньої безпекової політики Скандинавських держав та реалізації їх євроатлантичної інтеграції: Антошкін В. [6], Гладіш М. [7], Котляр О. [8], Павленко В. [9], Пугачова Д. [10, 11], Штурма М. [12], Качмарек К. [13]. Євроатлантичній інтеграції Швеції та Фінляндії присвячені наукові публікації Завади Я. [14], Камінського Є. [15], Кирпичника Р. [16], Брайчевської О. [17], Горобця І. та Мартинова А. [18].

Виклад основного матеріалу. Міжнародна система ХХІ ст. зазнає значних геополітичних змін, характеризується зростаючими глобальними та регіональними загрозами та безпековими викликами, які кардинально впливають на міжнародні відносини та безпеку Скандинавських країн – Норвегії, Данії, Швеції, Фінляндії. В умовах зростаючої напруги в міжнародному середовищі, через агресивні дії та експансіонізм росії, нордичні країни адаптуються до нових викликів, посилюють свої оборонні спроможності та зміцнюють співпрацю з НАТО та іншими європейськими структурами.

Скандинавські країни відіграють важливу роль у формуванні спільної європейської безпеки. Вони мають стратегічно важливе географічне розташування та потужні оборонні можливості, що робить їх ключовими суб'єктами в забезпеченні стабільності й безпеки в Європі та Північноєвропейському регіоні [19]. Норвегія, Швеція, Фінляндія, Данія та Ісландія знаходяться на північному кордоні Європи і мають безпосередній вихід до Північного Льодовитого океану та Балтійського моря. Це передбачає контроль над морськими шляхами, які з'єднують північну частину Європи з іншими регіонами світу, зокрема росією, що має значення для безпеки та оборони Європейського Союзу. Близькість до росії забезпечує важливість скандинавських країн як буферної зони між Європою та потенційними військовими загрозами зі Сходу [20].

Зміни геополітичного середовища, безпекові загрози, агресія росії, зокрема її повномасштабне військове вторгнення в Україну та погрози членам НАТО, актуалізували проблему протидії авторитарній агресії в Європі. Це зумовило переосмислення стратегій безпеки Скандинавських країн, змусивши їх поглибити військову співпрацю з НАТО та іншими безпековими структурами й євроатлантичними партнерами. Норвегія, Швеція, Фінляндія та Данія активно впроваджують сучасні підходи до оборони, співпрацюють у сфері безпеки, спільно реагують на гібридні загрози, що є ефективним механізмом протидії новим безпековим викликам у регіоні. Їхній внесок у розбудову загальноєвропейської системи безпеки зміцнює єдність ЄС та НАТО в умовах зростаючої глобальної нестабільності.

В умовах безпекових викликів та загроз, для забезпечення стабільності, миру та безпеки у північноєвропейському регіоні, Скандинавські держави поступово змінювали свої принципи, трансформували концептуальні засади політики безпеки та оборони, максимально активізуючи діалог та розширюючи партнерство з Північноатлантичним Альянсом, як гарантом безпеки та стабільності. Політика послаблення та обмеження нейтралітету та позаблоковості Скандинавських країн розпочалась після Другої світової війни. Нордичні країни почали переосмислювати позаблоковий та нейтральний статус. Норвегія,

яка уникала вступу в будь-який міждержавний союз чи альянс, остаточно відмовилася від свого нейтралітету, коли загострились протистояння між колишніми західними союзниками по антигітлерівській коаліції. У 1949 році безпеково-оборонна політика Норвегії максимально інтегрувалась з курсом Північноатлантичного Альянсу та держава стала повноправним членом НАТО. Євроатлантична інтеграція Данії, яка дотримувалася політики «відносного нейтралітету» тривала у період 1949-1961 рр. Норвегія та Данія мають особливий статус в Північноатлантичному альянсі, а їх зовнішньополітичні стратегії спрямовані на збереження безпеки Північного регіону Європи [10]. Співпраця Ісландії та НАТО зумовлена відсутністю власних постійних збройних сил Ісландії та повною залежністю від обороноздатності Північноатлантичного Альянсу. Партнерство Ісландії та НАТО зумовлює активну участь держави у військових операціях НАТО, навчаннях Альянсу та регулярність здійснення внесків до фондів НАТО [11].

Зростаюча потреба в колективній безпеці сприяла формуванню солідарності між Скандинавськими країнами та їхніми союзниками по НАТО, посилюючи важливість інтегрованих оборонних стратегій для протидії зовнішнім загрозам. Незважаючи на політику нейтралітету та позаблоковості, співробітництво та взаємодія між Скандинавськими державами та НАТО у сфері безпеки й оборони відзначались скоординованістю, консолідованістю та узгодженістю позицій та безпекових стратегій. Формування та реалізація Євроатлантичного вектору у зовнішній політиці Скандинавських країн (Данії, Норвегії, Швеції, Фінляндії та Ісландії) актуалізувалась одразу після завершення Другої Світової війни та створення НАТО у 1949 році. Історично склалося, що нордичні країни, незважаючи на політику нейтралітету чи позаблоковий статус, завжди підтримували партнерство із євроатлантичною структурою, – або через членство в Альянсі (Данія, Норвегія, Ісландія), або шляхом активної співпраці з Північноатлантичним Альянсом, без інтеграції у структури НАТО (Фінляндія та Швеція до 2022 року). Швеція та Фінляндія були членами програми «Партнерства заради миру»; мали розширений статус партнерства з НАТО з 2014 року; брали активну участь у миротворчих місіях та військових операціях НАТО [21]. Однак, питання про євроатлантичну інтеграцію та повноправне членство в НАТО не виникало до весни 2022 року.

Експансіонізм, військова агресія, використання погроз і шантажу з боку росії, російсько-українська війна зруйнували світовий порядок та змінили безпекову геополітичну архітектуру міжнародної системи. В умовах регіональних й глобальних загроз та безпекових проблем ХХІ ст. Норвегія, Данія, Ісландія, Швеція та Фінляндія максимально активізували взаємодію з Північноатлантичним Альянсом. Безпекові виклики й загрози, агресія росії, її експансіоністська зовнішня політика, погрози й шантаж зумовили зміни та трансформації у військово-оборонних стратегіях Швеції та Фінляндії.

Історично обидві країни дотримувалися політики нейтралітету та позаблоковості, надаючи перевагу дипломатії, а не співпраці у військових альянсах. Однак, анексія росією Криму в 2014 р. і подальша дестабілізація на Сході України зумовили осмислення нової реальності та неминучості загрози кремлівського режиму. Агресивна політика рф у поєднанні з енергетичним шантажем, обмеженням енергоресурсів, дезінформацією посилила регіональну нестабільність у Північній Європі, що актуалізувало необхідність колективної оборони, як фактору та умови національної безпеки, та активізувало Євроатлантичний вектор у зовнішній політиці Скандинавських держав з подальшим вступом у НАТО.

Повномасштабна війна, яка почалася 24 лютого 2022 р., кардинально вплинула на зміну моделі нейтралітету та трансформацію політику неприєднання до блоків і союзів. Повномасштабне російське вторгнення в Україну, агресія та шантаж рф нейтралізували усі

стримуючі фактори для приєднання Фінляндії і Швеції до Північноатлантичного Альянсу. Враховуючи геополітичні загострення та загрозу миру через агресію рф, ці дві Скандинавські держави переглянули політику позаблоковості та нейтральний статус [20].

Правляча Соціал-демократична партія Швеції, яка виступала за нейтралітет і неприєднання до будь-яких союзів й блоків, вперше, з 1815 року, порушивши принцип нейтралітету, 15 травня 2022 року оголосила про підтримку заявки на приєднання держави до НАТО. Російсько-українська війна, агресія та експансіонізм рф стали детермінуючим фактором для ухвалення рішення щодо якнайшвидшого отримання членства в Альянсі.

Політика нейтралітету та позаблоковості Фінляндії та Швеції динамічно трансформується. Російське широкомасштабне вторгнення в Україну в лютому 2022 року остаточно зміцнило переконання Швеції та Фінляндії відмовитися від політики нейтралітету і позаблоковості та розпочати переговори щодо вступу в Альянс. 2022 року Швеція та Фінляндія оголосили про наміри приєднатися до НАТО. В умовах екстренного саміту Альянсу у 2022 році, обидві держави, як члени програми НАТО «Партнерство заради миру», рішуче засудили російський екстремізм та агресію, надали допомогу Україні та оголосили про згоду приєднання до Євроатлантичного Альянсу [3]. Рішення Скандинавських держав про вступ у НАТО в 2022 р. ознаменувало історичний перехід від десятилітньої політики нейтралітету до активної діяльності та відданості принципам колективної оборони. Ці трансформації були зумовлені, насамперед, зростаючим занепокоєнням щодо безпеки в регіоні Балтійського моря та російською агресією.

3 квітня 2022 року Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг заявив, що Альянс спроможний оперативно прийняти Скандинавські держави Швецію та Фінляндію до НАТО. Генсек НАТО зазначив відповідність Швеції та Фінляндії усім вимогам та критеріям членства в НАТО, як у політичному, так і у військовому аспектах. Лідери держав-членів Північноатлантичного Альянсу погодили вступ Швеції та Фінляндії до структури. 29 червня 2022 року, на Мадридському Саміті НАТО ухвалено історичне рішення про прийняття Швеції та Фінляндії до Північноатлантичного Альянсу за прискореною процедурою [22]. Однак, політика незгоди з боку Туреччини та Угорщини, блокування ними процесу вступу Фінляндії та Швеції до НАТО зумовили гальмування процесу вступу держав до Альянсу та реалізацію євроатлантичної інтеграції кожною країною окремо.

Фінляндія дипломатично узгодила усі протиріччя між Туреччиною та Угорщиною, і парламенти цих країн дали згоду на приєднання держави до Альянсу. У квітні 2023 року, Фінляндія стала 31 членом НАТО, інтегруючись до Північноатлантичного Альянсу через рік від моменту спільного подання Фінляндією та Швецією заявок на членство в НАТО. Прапор Фінляндії було урочисто піднято біля штаб-квартири НАТО в Брюсселі [22]. Приєднавшись до системи колективної оборони НАТО, Фінляндія отримує надійну «безпекову парасольку», що забезпечує як стримування, так і потужний механізм реагування на потенційні загрози.

Членство Швеції в Північноатлантичному Альянсі активно блокувалось Туреччиною і Угорщиною. Туреччина висунула звинувачення у «підтримці Швецією тероризму», у забезпеченні притулку членам терористичних угруповань. Угорщина висловила незадоволення критикою прем'єра Віктора Орбана, якого Швеція звинувачувала у порушенні принципів демократії та верховенства права. Однак, завдяки дипломатичним переговорам сторони дійшли згоди. Швеція стала повноправним 32-им членом Північноатлантичного Альянсу 7 березня 2024 року .

Отже, безпекові євроатлантичні стратегії у зовнішній політиці Фінляндії відзначаються прагматичним підходом до забезпечення національної безпеки через інтеграцію

з НАТО, зміцнення регіонального співробітництва та активну участь у міжнародних миротворчих місіях. Вступ до НАТО став важливим кроком у переході від нейтралітету до колективної оборони, що базується на статті 5 Статуту НАТО. Фінляндія також активно розвиває співпрацю з сусідніми країнами Балтії та Скандинавії, що підвищує рівень безпеки в Північному та Балтійському регіонах. Крім того, країна демонструє свою готовність до глобальних ініціатив у сфері безпеки через участь у миротворчих місіях та боротьбі з кіберзагрозами, що підкреслює її роль на міжнародній арені як надійного партнера.

Швеція надає НАТО низку якісних ресурсів, які можуть виявитися критично важливими у війні з росією. Зокрема, Швеція утримує відносно невелику, але організовану, скоординовану і добре оснащену армію. Військовий склад цієї країни, з населенням усього 10 млн, складається приблизно з 14 700 регулярних солдатів, призовників, солдатів резерву, цивільних службовців і солдатів Національної гвардії. Варто також зазначити, що у разі збройної агресії ворога, більш ніж 60 % шведів готові захищати свою країну [23]. У рамках підготовки до членства в НАТО у Стокгольмі було ухвалено рішення про поступове збільшення видатків на оборону (від 1 % ВВП до 2 % ВВП). Політика Швеції передбачає зростання оборонного бюджету до 2,1% ВВП (приблизно 11 млрд. дол. США) у 2024 р. [24].

Інтеграція Швеції і Фінляндії в НАТО надає їм гарантії безпеки, зміцнює державний суверенітет, посилює механізми колективної оборони в євроатлантичних рамках. Країни модернізували свою військову інфраструктуру і оперативне планування у відповідність до стандартів НАТО для забезпечення сумісності зі збройними силами країн-членів. Географічне розташування країн дозволяє покращити можливості спостереження і реагування в регіоні Балтійського моря, що є критично важливим для НАТО. Крім того, участь у спільних військових навчаннях та оборонних програмах сприятиме розвитку колективної безпеки в регіоні, посилить оперативну сумісність між країнами-членами Альянсу, гарантуючи, що сили НАТО зможуть ефективно та скоординовано діяти у Європейському та Північноєвропейському регіоні. Такий рівень співпраці є важливим для протидії безпековим й гібридним загрозам, кібервійнам та іншим викликам безпеці. Євроатлантична інтеграція скандинавських держав значно посилює роль та позиції НАТО у системі глобальної та регіональної безпеки.

Висновок. Сучасні глобальні та регіональні безпекові виклики та загрози, проблеми у світовій та регіональній системах оборони й безпеки зумовили трансформацію зовнішньополітичних безпекових стратегій Скандинавських держав ХХІ ст. Система міжнародної безпеки Північноєвропейських держав, що формувалась на основі принципів нейтралітету та позаблоковості, еволюціонувала та зазнала докорінних змін. Повномасштабна російсько-українська війна дестабілізувала європейську систему безпеки й оборони, зокрема, Північноєвропейський регіон. Агресія та експансіонізм росії, військові провокації, демонстрація агресивності та шантажу рф, вплинули на трансформацію зовнішньополітичних безпекових векторів та зумовили переосмислення й зміну військово-оборонних стратегій та безпекової політики Скандинавських країн. Політика нейтралітету та позаблоковості нордичних країн у сучасній архітектурі європейської безпеки зазнала змін та трансформацій, актуалізувались Євроатлантичні вектори їх зовнішньої політики. Північноатлантичний Альянс, у контексті глобальних та регіональних безпекових викликів та загроз, значно активізував свої дії у Північній Європі та регіоні Балтійського моря.

Незважаючи на різні політичні та історичні традиції, нордичні країни мають спільні цінності та інтереси, які об'єднують їх у прагненні забезпечити стабільність та безпеку Північноєвропейського регіону, зміцнити військово-технічний потенціал через механізми колективної оборони у контексті євроатлантичної інтеграції. Скандинавські держави

солідарні у своєму прагненні адаптуватися до нових викликів і загроз у міжнародному середовищі та консолідуватись для забезпечення безпеки й стабільності у регіоні.

Під впливом геополітичних чинників, безпекових викликів та загроз, агресії РФ, змінили безпекові вектори своєї зовнішньої політики Швеція та Фінляндія. Успішна Євроатлантична інтеграція двох держав, вступ в військово-оборонну структуру НАТО супроводжувався зміною політики нейтралітету й позаблоковості та адаптацією своїх безпекових зовнішньополітичних стратегій для колективного реагування на зростаючі глобальні та регіональні виклики та загрози, формування ефективної системи безпеки та оборони у Північній Європі та регіоні Балтійського моря. Вступ Фінляндії і Швеції до НАТО, оборонна співпраця в рамках Північноатлантичного Альянсу надає їм гарантії безпеки, зміцнює державний суверенітет. Водночас, активна та успішна Євроатлантична інтеграція Скандинавських держав посилює роль та позиції НАТО у системі глобальної та регіональної безпеки.

Список використаної літератури

1. Brzezinski Z. The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives. *Foreign Policy*. 2018. № 110. P. 179. URL: <https://doi.org/10.2307/1149289>
2. Buzan B. How and How Not to Develop IR Theory: Lessons from Core and Periphery. *The Chinese Journal of International Politics*. 2020. Vol. 11. № 4. P. 391–414. URL: <https://doi.org/10.1093/cjip/poy013>
3. Eekelen W. V. NATO and the European Security and Defence Policy. NATO Parliamentary Assembly. Defence and Security Sub Committee on Transatlantic Defence and Security Co-Operation. *International Secretariat*. URL: <http://www.natopa.int/publications/comrep/2001/au-099-e.html>
4. Strom-Eriksen A.G. More NATO exercise in the North. URL: <https://www.regjeringen.no/en/dep/fd/id380>
5. Forsberg T. Bottom-up foreign policy? Finland, NATO and public opinion. *Scandinavian Political Studies*. 2024. URL: <https://doi.org/10.1111/1467-9477.12273>
6. Антошкін В.К. Трансформація концепції нейтралітету та позаблоковості європейських країн в умовах глобалізації. *Стратегічні пріоритети*. 2013. № 2. С. 161–167.
7. Гладий М. Еволюція безпекової парадигми скандинавських держав протягом ХХ століття. *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини*. 2019. № 46. С. 27–36.
8. Котляр О. Виклики для НАТО на «північному фланзі»: російський фактор. *Гілея: науковий вісник*. 2019. Вип. 141 (2). Ч. 3. Політичні науки. С. 34–38.
9. Павленко В. Воєнно-політична інтеграція країн Скандинавії в архітектурі європейської безпеки після Другої світової війни. *Європейські історичні студії*. 2017. № 8. С. 39–51.
10. Пугачова Д. В. Скандинавські країни в сучасній системі міжнародних відносин: безпекова складова. *Молодий вчений*. 2015. № 5(4). С. 121–125.
11. Пугачова Д. В. Специфіка взаємодії країн Скандинавії у сфері зовнішньої політики: безпековий вимір. *С.Р.А.С.Е. НУ «ОЮА»*. 2017. Вип. 2. С. 89–93.
12. Штурма М. В. Еволюція політики Данії у НАТО в другій половині ХХ ст. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*: збірник наукових статей. Чернівці: Чернівецький національний університет. 2020. Т. 42. С. 109–120.
13. Kaczmarek K. Nordic Countries in the Face of Digital Threats. *Cybersecurity and Law*. 2024. Vol. 11. № 1. P. 151–161. URL: <https://doi.org/10.35467/cal/188399>
14. Завада Я.І., Пальок Я.Е. Політика нейтралітету Швеції у ХХІ столітті. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2022. Вип. 3(55). С.48–55.
15. Камінський Є. Є. Забезпечення національних інтересів Швеції в умовах нейтралітету. *Гілея: науковий вісник*: зб. наук. праць. 2010. Вип. 38. С. 528–537.

16. Кирпичник Р.І. Вступ Швеції та Фінляндії в НАТО: новий етап в історії формування політичної культури Скандинавії. *Регіональні студії*. 2023. № 33. С. 20–24.
17. Брайчевська О. А. Особливості зовнішньої політики Швеції в умовах сучасної геополітичної ситуації. *Вісник Черкаського університету*. 2017. № 3. С. 90–98.
18. Горобець І., Мартинов А. Вступ Швеції і Фінляндії в НАТО як наслідок кризи регіональної та глобальної систем безпеки. *Консенсус*. 2022. № 3. С. 72–82. URL: <https://doi.org/10.31110/consensus/2022-03/072-082>
19. Cherkasov S., Matrevych K. Transformation of the Nordic countries' foreign policy strategies in the context of the modern European security system crisis (2014-2018). *Zaporizhzhia Historical Review*. 2020. Vol. 2. № 54. URL: <https://doi.org/10.26661/zhv-2020-2-54-48>
20. Nordic Security Policies and Strategies. *The Barents Observer*. 2024. URL: <http://surl.li/rbqouv>.
21. Henley J. Finland and Sweden confirm intention to join Nato. *The Guardian*. 2022. URL: <http://surl.li/qgkymt>.
22. Фінляндія та Швеція через війну в Україні ідуть до НАТО. Росія різко проти. *BBC*. 11 квітня 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-61068090>
23. Sweden officially joins NATO. NATO. 2024. URL: <http://surl.li/weazed>.
24. Global military spending surges amid war, rising tensions and insecurity. *SIPRI*. 2024. URL: <http://surl.li/zmgmra>.

TRANSFORMATION OF SECURITY STRATEGIES IN THE FOREIGN POLICY OF THE SCANDINAVIAN STATES IN THE 21ST CENTURY: EUROATLANTIC INTEGRATION OF SWEDEN AND FINLAND IN THE CONTEXT OF GLOBAL AND REGIONAL CHALLENGES AND THREATS

Ulyana Ilnytska

*Lviv Polytechnic National University,
Institute of Humanities and Social Sciences,
Department of Political Science and International Relations
S. Bandera Str., 12, 79013, Lviv, Ukraine*

The article comprehensively investigates the transformation of security strategies in the foreign policy of the Scandinavian states in the 21st century, caused by regional and global geopolitical and security challenges, threats and problems in the world and regional defense and security systems. It is emphasized that the full-scale Russian-Ukrainian war significantly destabilized the European security system, in particular, the Northern European region, and led to a rethinking of the security policy of the Scandinavian states. It is emphasized that Russia's aggression and expansionism influenced the transformation of foreign policy security vectors, led to a rethinking and change in security policy and military-defense strategies. The policy of neutrality and non-alignment of the Nordic countries in the modern architecture of European security has undergone changes, and the Euro-Atlantic vectors of their foreign policy have been updated. In the context of global and regional security challenges and threats, the North Atlantic Alliance has significantly intensified its actions in the Northern Europe region and initiated the accession of Sweden and Finland to NATO.

The article researches and analyzes the prerequisites, specifics, features and problems in the implementation of the Euro-Atlantic strategies of Sweden and Finland, the consequences of their accession to NATO and the acquisition by the states of full membership in the North Atlantic Alliance. It is substantiated that the transformation of the security policy of Finland and Sweden, the rejection of neutrality and non-alignment of the foreign policy course, the activation of Euro-Atlantic strategies, the integration and entry into the security and defense structure of NATO of such Scandinavian countries

as Finland and Sweden, are due to geopolitical security threats in the world and regional defense and security systems, expansionism, aggression of the Russian Federation and the prolonged full-scale Russian-Ukrainian war. The Euro-Atlantic integration of the Scandinavian states strengthens the role and position of NATO in the system of global and regional security, contributes to the strengthening of collective defense mechanisms within the Euro-Atlantic framework and ensures the stability of the global and European security and defense systems.

Key words: the security system of the Scandinavian states; transformation of the security strategies of the Scandinavian countries in the 21st century; neutrality and non-alignment; North Atlantic Alliance (NATO); Euro-Atlantic integration of Sweden and Finland; transformation of the security foreign policy of Sweden and Finland.